

УДК 338.242

Квасній Л.Г., к.е.н., доцент¹©, **Щербан Т.Й.**²¹Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка²Національний університет «Львівська політехніка»

РОЛЬ СТРАТЕГІЧНОГО ПЛАНУВАННЯ В УПРАВЛІННІ СУЧАСНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ

Авторами статті досліджується роль стратегічного планування в управлінні сучасним підприємством.

Ключові слова: управління, підприємництво, стратегічне планування.

Вступ. Стратегічний аналіз може бути механізмом економічної безпеки в нинішніх нестабільних умовах вітчизняної економіки. Одним з першочергових завдань підприємства із збереження стійкості в таких умовах є підготовка комплексного стратегічного плану розвитку з врахуванням зовнішніх умов середовища.

Постановка проблеми. На сучасному етапі стратегічне планування сприймається як умова ефективного управління підприємством і тому, в широкому розумінні слова, стратегічне планування — це “планування зростання, розвитку підприємства та інноваційне планування” [1]. Виходячи з твердження, що стратегічне планування — це процес проєкціювання ймовірного майбутнього [2], його інтерпретують як діяльність, спрямовану на конструювання моделі розвитку підприємства, яка ґрунтується на забезпеченні його ефективного функціонування та конкурентоспроможності. Отже, результатом стратегічного планування є перспективні цілі та стратегії, що знаходять своє відображення в стратегічних планах і програмах підприємства.

Тому “стратегічне планування є системою, яка має своє призначення, функції, потоки інформації і структуру. Система стратегічного планування складається з таких елементів, як механізм планування, процес планування, організаційне та інформаційне забезпечення” [3, с.104].

Виклад основного матеріалу. На сучасному етапі розвитку стратегічне планування і управління є інструментом боротьби з хаосом і сприймається як засіб подолання зростаючої нестабільності зовнішнього середовища. Зарубіжні дослідження [4], об’єктом яких є вплив стратегічного планування на фінансові показники діяльності підприємства, виявили, що систематичне використання стратегічного планування спроможне значно покращити результати діяльності.

Стратегічне планування характеризується певним горизонтом планування і певною часовою орієнтацією. Стосовно горизонту планування, з точкою зору І. Ансофа [4, с.88], горизонт планування — це період часу, на який підприємство може скласти прогноз з точністю до 20 %.

© Квасній Л.Г., Щербан Т.Й., 2011

Стратегічний план є основою формування бізнес-плану підприємства. Він допомагає вирішити проблеми узгодження виробничих і відтворювальних процесів на підприємстві.

Разом із тактичним плануванням стратегічне планування дає змогу перевірити можливість реалізації основних цілей підприємства з врахуванням перспективних чинників. В умовах ринкової економіки стратегічне планування здійснюється, в першу чергу, відповідно до цілей виживання, відкидаючи на другий план природні цілі нормальних економічних умов (максимізація прибутку, максимізація обсягів продажу тощо). Можливі різні шляхи виживання, причому пріоритетний вибір залежить від зовнішніх та внутрішніх чинників. Якщо виживання досягається, то це є стимулом для формування наступних цілей. Таким чином, головним у виживанні є те, що ціль виживання служить базою для досягнення інших цілей і завдань. З іншого боку, стратегічне планування означає систематичну підготовку на майбутнє.

Під систематичною підготовкою на майбутнє розуміють забезпечення мінімального зростання бізнесу в майбутньому, оскільки при прийнятті рішення про інвестування в конкретне виробництво приймаються до уваги не лише поточні показники, а й темпи зростання цих показників. При мінімальному зростанні характерним є встановлення цілей від досягнутого рівня, скоректованих із врахуванням рівня інфляції. Стратегія мінімального зростання часто використовується в розвинутих галузях промисловості із статичною технологією, що характерно, зокрема, для підприємств нафтовидобувної і нафтопереробної галузей. Така стратегія вибирається як найменш ризикована. Одночасно реалізація стратегічного планування пов'язана з реалізацією тактичних планів і завдань, оскільки у випадку, коли результати стратегічного планування не можуть повністю проявитися протягом кількох років, результати тактичного планування проявляються порівняно швидко і адекватно співвідносяться з конкретними діями. Після складання стратегічних і тактичних планів на підприємстві розробляють додаткові кількісні орієнтири, які дозволяють правильно інтерпретувати ці плани і одержані при цьому результати. Цим етапом є розробка фінансово-економічної політики, яка фактично є загальним положенням для прийняття рішень, що полегшують досягнення цілей.

Без розгляду поняття “стратегічне планування” побудова стратегії поведінки втрачає свій логічний зміст. Фактично стратегія поведінки — це база, на якій будується весь процес стратегічного планування на підприємстві. “Стратегічне планування — це набір дій і рішень, які приймає керівництво, і які приводять до розробки специфічних стратегій, призначених для того, щоб допомогти підприємству досягнути своїх цілей” [5, с. 136].

В [5] звернено увагу на відомі чотири завдання, які розв'язуються в процесі стратегічного планування:

- 1) розподіл ресурсів;
- 2) адаптування до зовнішнього середовища;
- 3) внутрішня координація;
- 4) організаційний прогноз.

Побудова стратегії поведінки підприємства базується на методології стратегічного планування, яка включає принципи побудови прогнозів розвитку підприємства через теорію стратегічного планування до практичного використання відповідно до вимог окремої галузі або всієї економіки, тобто правової і соціальної основи. Весь процес стратегічного планування відбувається в такій послідовності:

1. Оцінка перспектив і позицій підприємства на сегменті діяльності.
2. Безпосередній вибір стратегії. Проводиться порівняльна оцінка окремих видів виробництв і вибираються найбільш вагомі стратегії.
3. Формулювання цільових завдань на короткотермінову і довготермінову перспективу.

Висновки. Отже, мета стратегічного планування — це досягнення оптимального стану господарського суб'єкта, спланованого на певний проміжок часу. Суть оптимального стану полягає у формуванні пропорцій між підсистемами господарського суб'єкта відповідно до заданого критерію оптимальності. Тому, враховуючи нинішній стан економіки України, стратегічне планування виступає одним з найбільш дієвих інструментів управління сучасним підприємством.

Література

1. Igor Ansoff, Edward McDonnell *Implanting strategic management*, second edition. — New York : 1983. — 236 p.
2. Мильнер Б. З. Теория организаций. Курс лекций: Учеб. пос. для студ. Спец. «Менеджмент» — М.: Инфра - м, 1998. — 336 с.
3. Вишне夫斯基 В. Рынок нефти и нефтепродуктов в Украине: тенденции и прогнозы // *Фондовый рынок*, 1999 № 31.
4. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия – СПб.: Питер Ком., 1999. – 416 с.
5. Саати Т. Принятие решений. Метод анализа иерархий. Пер. с англ. – М.: «Радио и связь», 1993.– С. 135.

Summary

Kvasnij L.G.¹, Sherban T.J.²

¹*Drohobych State Pedagogical University*

²*National University "Lviv Polytechnic"*

ROLE OF STRATEGIC PLANING IN MANAGEMENT OF MODERN ENTERPISE

In the article strategic planning consilering as main mechanism of providing modern concept of competitiveness.

Стаття надійшла до редакції 16.04.2011 р.